

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.38 (3446) ●

● ЧАЦВЕР, 8 КАСТРЫЧНІКА, 2015

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Песні на добры ўспамін
Знакамітую “Касію Ясь канюшыну” ў Самары спявалі разам гурт “Спадчына” з Беларусі ды гурт паволжскіх беларусаў “Каданс” **Стар. 2**

Цёплыя згадкі пра лета
Групы дзяцей з Кітая, Японіі, Украіны, Латвіі пабывалі сёлета ў беларускіх летніках, а іх равеснікі з Беларусі адпачывалі ў расійскім Туапсе, краінах Заходняй Еўропы **Стар. 4**

Вяртанне дадому
Беларуска-літоўская выстава Пётры Сергіевіча ў Мінску, у Купалаўскім музеі знаёміць з творчасцю адметнага мастака **Стар. 4**

РАЗАМ

Гасціннасць Байкала

На берагах знакамітага возера сустрэліся беларусы з розных куткоў Бацькаўшчыны ды Расіі

Госці і гаспадары Фэсту беларусаў свету на Байкале моцна пасябралі

Ад Беларусі да Прыбайкалля — тысячы верст, і без малога 500 гадоў пайднаны яны родавымі павязамі. Ад часоў Ермака мільёны ўраджэнцаў Беларусі перамясціліся ў сілу розных прычын на сібірскія прасторы. Многія дабраліся і да берагоў Байкала, яго дачкі Анггары: тут пабудавалі новыя дамы, пачалі новае жыццё. Пры тым захавалі ў сэрцах і Беларусь, а затым беражліва перадалі яе нашчадкам: разам з памяццю і моваю, звычаймі ды казкамі. А сёлета нашчадкі перасяленцаў кінулі кліч на ўвесь свет, запрасілі супляменнікаў, дзе б тыя ні жылі, сустрэцца, палюбавацца разам на Святое мора.

Адгукнулася некалькі дзясяткаў людзей роднай крыві, і пачулі-прынялі покліч пераважна тыя, чые продкі таксама калісьці пакінулі Бацькаўшчыну ў пошуках лепшае долі. Прыехалі беларусы з Кубані і з Дона, Анапы, з Санкт-Пецярбурга, Масквы, Новасібірска і Цюмені. Фэст беларусаў свету на Байкале прайшоў на пачатку жніўня на беразе праліва, што завецца Байкальскімі варотамі: ён аддзяляе Малое Мора ад вялікага Байкала, а Вялікую зямлю — ад загадкавай выспы Альхон, азіяцкай

святыні. Дзівосная, чароўная па прыгажосці мясціна!

З дранікамі лягчэй шукаць сапраўдных сяброў...

Беларусы байкальскія сустрэлі гасцей усім багаццем сваёй культуры, шчодро дзяліліся духоўнай спадчынай продкаў, не растрэчаны за некалькі пакаленняў. Гурт “Варэнічкі” з мясцовай вёскі Тургенеўка, заснаванай беларусамі пад час Сталыпінскай рэформы, вітаў дарагіх гасцей на мове танцаў. Тыя велічныя па, якія трапілі ў Сібір з Заходняга Палесся сто гадоў таму, выдатна прыжыліся і ў Прыбайкаллі. Іх асвоілі нават бураты, спрадвечныя жыхары гэтых месцаў, якія, прызнаюцца тургенеўцы, аказаліся добрымі суседзямі. Прывезлі танчоркі з беларуска-бурацкай вёскі яшчэ і смятану, густую ды смачную. А пра бульбу

паклапаціліся беларусы з Іркуцка, дзе клімат мякчэйшы. Будуць дранікі!

Старэйшай па іх гатаванні апынулася Алена Сіпакова — гэта яе прабабуля і прадзядуля з двума дзеткамі ў 30-я гады мінулага веку прыехалі ў Прыбайкалле, увёску Новамяцёлкіна Заларынскага раёна. Яна, дарэчы, была заснавана беларусамі з папярэдняй, “сталыпінскай хвалі”. Алену паважаюць і мясцовыя, і прыезджыя супляменнікі, яна — старшыня Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага, якое і арганізавала Фэст на Байкале. Алена не спрачаецца са сцвярдэннем, што танцамі сыты ня будзеш, аднак упэўнена, што нацыянальныя традыцыі насычаюць і душу, і цела. Спрытна тручы бульбу на тарцы, згадае сярэдзіну 90-х, калі татальнае безграшоўе прымусіла думаць пра хлеб надзённы нават школьнікі, якой

яна і была ў тыя гады. Перад тварам беднасці яна больш глыбока зразумела і сваіх продкаў, якія збыгалі ад нішчымніцы ў Сібір шукаць лепшую зямлю і долю. І нібы ў адказ на тую памяць і павагу старадаўнія перасяленцы “падказалі” нашчадкам, як разнастаіць іх “перабудоўны” рацыён. “Наша сям’я з чатырох чалавек тады з’ядала вядро бульбы за два дні, — успамінае Алена. — На бульбе сядзелі практычна ўсе жыхары нашага 12-кватэрнага дома. А заскочыць па-суседску на кубак гарбаты ўсе наравілі менавіта да нас: бо ў нас жа дранікі! Вядома, “цеста” для іх гатавалі без яек ды іншай раскошы, аднак людзі пасля варанай бульбы ўспрымалі іх як ласунак. Ды самі гатаваць дранікі чамусьці нават не спрабавалі, хоць, здавалася б, справа гэта няхітрая. Мабыць, не беларусам тое не ўдаецца.” → **Стар. 3**

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Сіёры Кіёсава гаворыць па-беларуску

Іван Ждановіч

Заняткі Міжнароднай школы беларусістыкі сабралі ў Мінску студэнтаў і аспірантаў з розных краін

Самы вялікі скарб, які мае кожны народ і якім ужо апраўдана ягонае існаванне ў свеце — ягоная мова. Яна, вечна жывая магучая плынь, нібы рака, заўсёды знаходзіць выйсці, убірае ў сябе

новыя ручайкі, увесь час рухаецца і абнаўляецца. Пра тое ў Мінску гаварылі ўдзельнікі Міжнароднай летняй школы беларусістыкі, якія сабраліся дзякуючы сваёй цікавасці да беларускай мовы, культуры. Арганізатары школы — Белдзяржуніверсітэт і кафедра моладзевай палітыкі і сацыякультурных камунікацый РІВШ. Заняткі праходзілі ў Рэспубліканскім інстытуце вышэйшай школы

(РІВШ): па вуліцы Маскоўскай, 15. Падаем адрас для тых, хто хоча і сам прыехаць у Беларусь: далучыцца да духоўных скарбаў беларусаў.

Сюжэты пра тое, як праходзілі заняткі, ёсць у інтэрнэце. Гасцей з Венгрыі, Чэхіі, Германіі, Польшчы, Славацкай Рэспублікі, Расіі, Кітая і Японіі віталі на салідным узроўні: у цырымоніі адкрыцця Школы ўдзельнічалі прарэктар па

Сіёры Кіёсава

навучальнай працы БДУ Аляксея Данільчанка, рэктар РІВШ Віктар Гайсёнак, дэкан філфака БДУ Іван Роўда, старшыня Беларускага камітэта славістаў Аляксандр Лукашанец (ён і веў некаторыя заняткі). Звярнулі ўвагу на праект беларускія тэлеканалы. → **Стар. 2**

ПАДЗЕЯ

Выбіраем будучыню

Амаль 50 участкаў для галасавання па выбарах Прэзідэнта, якія пройдуць 11 кастрычніка, створана за межамі Беларусі

На сайце Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў (Цэнтрвыбаркама) размешчана інфармацыя: больш за 6100 участкаў для галасавання створана сёлета ў Беларусі і за межамі краіны па выбарах Прэзідэнта. Прыводзяцца лічбы, колькі іх будзе працаваць па абласцях і ў сталіцы. У тым ліку ўчасткі будуць працаваць у санаторыях, прафілакторыях, дамах адпачынку, бальніцах ды іншых арганізацыях аховы здароўя, якія аказваюць меддапамогу ў стацыянарных умовах, а таксама ў вайсковых часцях.

Для грамадзян Беларусі, якія жывуць за межамі краіны, утворана 49 участкаў: там яны змогуць аддаць свой голас на карысць аднаго з кандыдатаў на пасаду кіраўніка

дзяржавы. На сайце Цэнтрвыбаркама прыведзены краіны, адрасы беларускіх пасольстваў, дзе будуць працаваць выбарчыя ўчасткі: Вена (Аўстрыя), Баку (Азербайджан), Ерэван (Арменія), Брусэль (Бельгія), Сафія (Балгарыя), Лондан (Вялікабрытанія), Будапешт (Венгрыя), Каракас (Венесуэла), Берлін і Мюнхен (Германія), Тэль-Авіў (Ізраіль), Нью-Дэлі (Індыя), Рым і Мілан (Італія), Астана (Казахстан), Атава (Канада), Пекін і Шанхай (Кітай), Гавана (Куба), Рыга і Даўгаўпілс (Латвія), Вільнюс (Літва), Кішынёў (Малдова), Гаага (Нідэрланды), Варшава, Гданьск, Беласток і Бяла-Падляска (Польшча), Абу-Дабі (ААЭ), Масква, Санкт-Пецярбург, Калінінград і Растоўна-Доне (Расія), Бялград (Сербія), Нью-Ёрк (ЗША), Анкара і Стамбул (Турцыя), Ташкент (Узбекістан), Кіеў (Украіна), Парыж (Францыя), Хельсінкі (Фінляндыя), Прага (Чэхія), Берн (Швейцарыя), Кіта (Эквадор), Талін (Эстонія), Прэторыя (ПАР), Токія (Японія).

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Песні на добры ўспамін

Знакамітую “Касіў Ясь канюшыну” ў Самары спявалі разам гурт “Спадчына” з Беларусі ды гурт паволжскіх беларусаў “Каданс”

Мікалай Бойка

З беларускім каларытам адзначыла сёлета Самара Дзень горада. Паколькі 2015-ы ў Расіі абвешчаны годам літаратуры, а Самара на год стала бібліятэчнай сталіцай краіны, то і асноўнай тэмай Дня горада была літаратура. Самарскія беларусы на выставе нацыянальных літаратур прадставілі творы Якуба Коласа, Янкі Купалы, Уладзіміра Караткевіча, Васіля Быкава ды іншых класікаў. Прымалі віншаванні: сёлета Самарскай абласной грамадскай арганізацыі (САГА) беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” — 15 гадоў. Дарэчы, сёлета юбілей і ў кіраўніцы суполкі Ірыны Глускай. Пад час свята яна ўшанавана Ганаровай граматай кіраўніка Адміністрацыі і Думы гарадской акругі Самара, Нагрудным знакам першай ступені “За бездакорную працу на карысць горада Самара”. Такія ж граматы і Нагрудныя знакі трэцяй ступені атрымалі яшчэ дзве нашы супляменніцы: мастацкі кіраўнік вакальнага ансамбля “Каданс” Іна Сухачэўская і кіраўнік моладзевага аддзялення, памочнік прэзідэнта суполкі Юлія Цяплянская. Падзячнымі лістамі адзначаны салісткі “Каданса” Марына Кірылава і Таццяна Марозава, намеснік кіраўніка моладзевага аддзялення Георгій Курмакоў. Падзяку Кіраўніка Адміністрацыі і Думы гарадской акругі Самара атрымалі суполка “Руска-Беларускае Братэрства 2000” і гурт “Каданс”.

Яшчэ цікавыя шрых на свяце: жыхароў і гасцей з Днём го-

Самарскія беларусы з артыстамі гурта “Спадчына” на наберажнай Волгі

рада віталі праз відэавіншаванні кіраўнікі гарадоў-партнёраў. Сярод іх і старшыня Гомельскага гарвыканкама Пётр Кірычэнка і старшыня Віцебскага гарвыканкама Віктар Нікалайкін.

Яркі, непаўторны нацыянальны каларыт ва ўрачыстасці прыўнёс і беларускі вакальна-інструментальны ансамбль “Спадчына”, у які, нагадаем, уваходзяць экс-салісты і музыканты легендарнага ансамбля “Песняры”. Артыстаў запрасілі на свята па ініцыятыве Ірыны Глускай. “Алеся”, “Ручнікі” ды іншыя песні ў выкананні артыстаў з Мінска прымаліся бурнымі апладысмантамі. Сюрпрыз і падарунак беларусам Самары ад гурта “Спадчына” быў такі: завяршаючы

канцэрт, яны выканалі знакамітую песню “Касіў Ясь канюшыну” сумесна з вакальным ансамблем “Каданс”. І абвясцілі: прысвячаем яе 15-годдзю беларускай суполкі, віншваем з юбілеем яе кіраўніка. Вераніка Кузняцова, салістка “Каданса”, гаворыць: “Я бязмерна шчаслівая, што наш ансамбль меў гонар выступіць на галоўным свяце горада. Мы выканалі народную песню “Бульбачка” і ўпершыню выступілі сумесна з гуртом “Спадчына”, прычым з такой выдатнай песняй. Проста мора станоўчых эмоцый! Я стаяла на сцэне, а перада мной — уся Самара. Гэта і вельмі адказна было, і душэўна: як быццам з гэтымі беларускімі калектывам выступаю ўсё жыццё разам...” Вераніка

вельмі ўдзячна Ірыне Глускай, якая зладзіла такую сустрэчу са “Спадчынай”, а таксама кіраўніцы “Каданса” Іне Сухачэўскай за вялікую працу з гуртом.

Сама ж Іна Сухачэўская згадала, як самарскія беларусы расказвалі артыстам “Спадчыны” пра Самару, паказвалі ім Волгу, і што гасцей з роднай Беларусі ўразіла прыгожая набярэжная. “Таласы салістаў гэтай групы пакарылі жыхароў і гасцей Самары, і многія з іх падпявалі знаёмыя і любімыя беларускія песні, напрыклад, “Белавежскую пушчу”, — гаворыць Іна Ігараўна. — Маю надзею, гурт яшчэ не раз наведзе Самару. І нам карысныя такія сумесныя выступы: салісткі “Каданса” атрымалі цудоўныя майстар-класы”.

ВЕСТКІ

Свята — са “Святам”

Андрэй Гусін

Разнастайнай была восеньская праграма Дзён культуры Беларусі ў Малдове

У пасольстве Беларусі ў Малдове паведамлілі, што Дні адкрыліся ў Кішыньве: прэзентавалася выстава габеленаў “Каларыя нізка”, прайшоў канцэрт з удзелам Беларускага дзяржаўнага ансамбля народнай музыкі “Свята” ў Нацыянальнай філармоніі.

Выступаў ансамбль з Беларусі і ў паўночнай сталіцы Малдовы — горадзе Бельцы: у мясцовым Палацы культуры. У тыя ж дні ў Кішыньве ў Цэнтры культуры і мастацтва Odeon прайшоў паказ беларускіх фільмаў: то былі карціны “Белыя росы. Вяртанне” і “Сляды апосталаў”. Была таксама прэзентацыя анімацыйных фільмаў студыі “Беларусьфільм”, дэманстраваўся мастацкі фільм “Брэсцкая крэпасць”.

У плыні Дзён культуры ў Малдове была сустрэча прадстаўнікоў афіцыйнай дэлегацыі Беларусі з кіраўніцтвам суполак беларускай дыяспары ў Малдове. Сустрэкаліся, дарэчы, супляменнікі ў будучым Беларуска-малдаўскім культурным цэнтры, які ствараецца на базе беларуска-малдаўскага СП “Керамін-груп”.

Дамоўленасць аб правядзенні Дзён культуры Беларусі ў Малдове была дасягнута па выніках праведзенага ў Мінску 15 ліпеня пасяджэння міжрадавай беларуска-малдаўскай камісіі па гандлёва-эканамічным супрацоўніцтве.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Сіёры Кіёсава гаворыць па-беларуску

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Прафесар, загадчыца кафедры Лідзія Сямешка расказала: пачынаўся праект у 90-я. Тады яна загадала кафедрай у БДУ, і ёй з калегамі ўдалося правесці Школу з удзелам філолагаў, гісторыкаў, культуролагаў з 30 краін. Потым яна з мужам-дыпламатам жыла за мяжой, і вось зноў рухае праект ужо ў РІВШ. “Разаслалі інфалісты на славістычныя факультэты ў розныя краіны: Польшча, Чэхія, Славакія, Германія... — расказала Лідзія Іванаўна. — Прыехалі і выкладчыцы, мае вучаніцы, з Кіева і Таліна — як на стажыроўку. Усяго прыехала 30 чалавек з 8 краін. Гэта няблага, у будучыні плануем развіваць Школу. Удзячны ўсім, хто з разуменнем аднёсся да гэтай справы. Мы звярнуліся ў нашы пасольствы, і ўдзельнікам Школы выдалі бясплатныя візы. Дарогу, харчаванне, жыллё яны аплочвалі самі, і культурную праграму ўдалося арганізаваць з малымі выдаткамі”.

У Школе, якая працавала два тыдні, былі і лекцыі, і практычныя заняткі. Выкладчыкам (сярод іх вядомыя спецыялісты Аляксандр Лукашанец, Людміла Сінькова, Сяргей

Запрудскі) дапамагалі і студэнткі-валанцёркі. Вольга Лабачэўская вяла заняткі па народным мастацтве. Былі кансультацыі па мове, культуры. Лідзія Сямешка лічыць, што зносіны з замежнікамі, якія цікавяцца беларускай мовай, сам досвед іх навучання патрэбны РІВШ, дзе працоўнаеца Дзяржстандарт па беларускай мове. Неабходнасць у ім з’явілася, калі ў 2010-м выйшла пастанова Саўміна “Аб пашырэнні сфер выкарыстання беларускай мовы”. Ахвотнікі вывучаць яе ёсць па ўсім свеце, у тым ліку і нашы супляменнікі: “Можа праводзіць заняткі і для іх. Пасольствы, консульствы да справы падключыўшы, актывістаў беларускіх суполак... Калі будзе інтарэс — мы пойдзем насустрач”.

Як патлумачыла дацэнт кафедры моладзевай палітыкі і сацыякультурных камунікацый РІВШ, кандыдат сацыялагічных навук Святлана Кулеш, інфармацыю пра Школу беларусы таксама знайсці на старонцы кафедры ў Фэйсбуку. Там чытаем: “Удзельнікі Школы расстаўляюць акцэнт пры сумесным аналізе моўнай, гістарычнай і культурнай спадчыны Беларусі ў форме розных

Заняткі ў Школе беларусістыкі

камунікацыйных мерапрыемстваў. Праходзяць дыскусіі, адкрытыя лекцыі, напрыклад, па праблемах нормы і варыянтнасці ў беларускай літаратурнай мове”. Праграма Школы, удакладніла Святлана Аляксандраўна, уключала 54 гадзіны заняткаў па практыцы маўлення: фанетыка, граматыка, развіццё вуснай і пісьмовай мовы. Былі лекцыйныя курсы па розных аспектах беларускай мовы, гісторыі, культуры. Падзялілі студэнтаў на 2 групы: у першай — пачаткоўцы, у другой — тыя, хто ўжо добра валодае мовай. Усе, аднак, з цікавасцю, нават натхнёнасцю гатовы вывучаць беларускую культуру, мову. Навучанне ў Школе — міждyscyплінарнае: мова, літаратура, гісторыя, культура. Былі

інтэрактыўныя заняткі, майстар-класы, экскурсіі: у мінскія касцёл св. Сымона і Алены і Кафедральны сабор, Музей-запаведнік “Нясвіж”, Музей-запаведнік “Заслаўе”, у філіял Купалаўскага музея “Вязынка”.

Хто са Школы запомніўся Святлане Кулеш? Адам Фалбр з Чэхіі: ён свабодна валодае беларускай мовай, а вучыцца на філасофскім факультэце ў Карлавым універсітэце ў Празе. Роланд Рубэн Бівальд з Германіі, вучыцца на факультэце літаратуразнаўства, мовазнаўства і культуралогіі Тэхнічнага ўніверсітэта горада Дрэздэна: ён вывучае гісторыю і даследуе знакаміты статут Вялікага Княства Літоўскага. Японка Сіёры Кіёсава з Цукубскага ўніверсітэта (University of Tsukuba) грунтоўна вывучае бе-

ларускую мову і амаль свабодна ёю валодае, была ўжо ў Беларусі на доўгатэрміновай стажыроўцы. Яна, па словах Святланы Кулеш, працуе ў горадзе Цукуба і... выкладае там беларускую мову. То, значыць, у Японіі ўжо і гавораць па-беларуску. З Японіі, з вядомага ўсім горада Фукусіма была яшчэ ў Школе і студэнтка ўніверсітэта (Fukushima University) Като Мікіко.

На занятках гасцям задавалі пытанне, што для іх беларуская мова: спецыяльнасць? захапленне? экзотыка? Чаму яны яе вывучаюць? І Сіёры Кіёсава пшыра адказала: “Гэта ўжо частка майго жыцця...”

Госці Беларусі, казала Святлана Кулеш, здзіўляліся, што не ўсе жыхары нашай краіны ведаюць беларускую — дзяржаўную! — мову, не ўсе ўмеюць на ёй свабодна размаўляць. Пэўна, запомняць урок ад іх і тэлежурналісты, да якіх замежнікі прыйшлі на эфір — а тыя не змаглі падтрымаць гаворку з імі па-беларуску...

Што ж, Міжнародная летняя школа беларусістыкі — гэта, можна сказаць, усім нам школа: яна вучыць саміх беларусаў яшчэ больш паніць і шанаваць родную мову — вялікую каштоўнасць і святыню.

РАЗАМ

Гасціннасць Байкала

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Смяюцца з тонкага жарту астатнія кухаркі: “А гатавалі б варэнікі — наогул не аднадзілі б суседзяў ад стала! З бульбаю, ды з ягадкамі, ды з тваражком!.. Была б толькі мука — вось табе і новая страва кожны дзень. Не дзіўна, што для многіх Беларусь асацыюецца менавіта з варэнікамі. Ды ўсё ж дранікі — кулінарны сімвал Беларусі, больш іх нідзе не гатуюць”. Тут, аднак, уступае ў спрэчку маладзіца, якая, падаецца мне, анічым не вылучаецца на фоне сябровак: “Як не гатуюць! І на Украіне любяць не менш вашага дранікі! Ды і варэнікі мы ўшанавалі сваёй нацыянальнай стравой!” Гэта Анджаліна Гулішэўская, яна 15 гадоў таму пераехала ў Іркуцк з Хабарэйскага краю. Называе сябе “польскаю ўкраінкай”: продкі ў 1948-м пераехалі з Вінніцкай вобласці на Далёкі Усход, ратуючыся ад голаду. Аднак ІГБК — гэта вам не закрытая суполка, і калі беларусы, да прыкладу, адзначаюць свае нацыянальныя святы, то ўдзельнічаць у іх можа любы чалавек. Вось і Анджаліна два гады таму пабывала на Купаллі — і па гэты час замілоўваецца да слёз, згадваючы тое Свята Сонца і Зямлі. І беларусы, якія спрадвеку спраўляюць яго ў Пару самага Высокага Сонца, раптам сталі ёй вельмі блізкімі — ды амаль роднымі! — людзьмі.

З аднаго мы караня

І сапраўды: што нам дзяліць? “Усе мы — і ўкраінцы, і беларусы, і рускія, і палякі... — усе родзічы, бо — славяне, — разважае Анджаліна. — Гэта ж відаць адразу: і па знешнасці, і па нацыянальным адзенні. І мовы ў нас падобныя. Я не пра тое спрачаюся, “нашы” ці “вашы” дранікі-варэнікі... Я спрабую сказаць, што ўся наша культура — з аднаго караня”. Тым часам дранікаў нагатавалі велізарны рондаль: хопіць на ўсіх, ды з запасам. А госці з Кубані ды з Дону, пашаптаўшыся, дастаюць гасцінец да агульнага стала. Сала вэнджае!.. Яно, скажу я вам, не такое, як у Сібіры: без мясной праслойкі, ды нарэзана вялікімі кавалкамі. Ну і яшчэ сёе-тое адметнае знайшлося да сала: “каб душа спявала”, як слухна кажуць беларусы.

Эх, і хораша ж сваім людзям за адным сталом, з дранікамі-салам ды ўсім іншым, ды на байкаільскім беразе. Як бы тое выказаць словамі? А, вось яны і знайшліся. “Вы, аказваецца, такія малайцы!.. — выносіць адабральны вердыкт старшыня Нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Растойскай вобласці” Уладзімір Жываткевіч. — Хоць далёка вас ад Бацькаўшчыны занесла, а не губляеце каранёў, памятаеце мову і традыцыі продкаў. І фестываль ваш вельмі добры: хоць першы блін, ды не камяком. А ў наступным годзе мы і самі прыедзем да вас, і з іншых расійскіх рэгіёнаў беларусаў за кампанію возьмем! І табе, паважаны гаспадар, салідную турыстычную плынь забяспечым, аддзячым за гасціннасць”. Дарэчы, гаспадар турбазы “Каўчэг Байкала” Аляксандр Жылінскі, які прымае

Незабыўныя моманты байкальскага Фэсту

РАМАН САКАЛОЎСКИ

Фэст, таксама мае беларускія родавыя карані: з Пружанскага раёна Брэстчыны (Пра тое гл. падрабязней: “Ад Масявіч да “Каўчэга Байкала”, ГР, №28, 30.07.2015. — Рэд.).

Свята ад Алесь Камоцкага

Паважаны госць з Мінска, філосаф, паэт і бард Алесь Камоцкі, сядзіць з супляменнікамі за агульным сталом. Візіт ягоны для ўсіх тут — проста казачны падарунак. Дакладней, сапраўднае свята на тыдзень: штовечар на другім паверсе турбазы “Каўчэг Байкала” былі камерныя, жывыя і цёплыя канцэрты аднаго з бацькоў-родапачынальнікаў беларускамоўнай аўтарскай песні. У другой палове 80-х ён пачаў спяваць па-беларуску — і яго песні пайшлі ў народ. Алесь узяўся перакладаць на родную мову і рускія раманы, іншыя папулярныя песні, ірландскія балады. Па-беларуску загучала нават музычная спадчына Японіі! “Я проста іду насустрач

самому сабе, сваёй існасці, свайму выхаванню... — тлумачыць поспех Алесь. — Чалавек павінен мець магчымасць гаварыць на сваёй роднай мове — інакш не будзе ён шчаслівы, і нават можа захварэць”. І ў дні Фэсту сам беларускі музыка па-сапраўднаму шчаслівы: родная мова гучыць на берагах возера, якое ўразіла яго да глыбіні душы. “Гэта сапраўдны цуд!” — Алесь Камоцкі ў захапленні ад Святога мора. І спрабуе аформіць перажыванні ў вершах, з усім запалам творчай натуры: перастварае на родную мову знакамітую песню, прысвечаную яго новаму сябру — “Славное море, священный Байкал”.

Зрэшты, у ролі перакладчыкаў у тыя дні папрацавалі амаль усе ўдзельнікі Фэсту. Быў агульны праект: агучыць па-беларуску папулярны англамоўны мультфільм “Праклён труса-пярэваратня”.

цей па хвалях вечнага спакою, вёз у абшары самапаглыблення, нетаропкага сузірвання велічы і сілы навакольнага жыцця, а заадно і спрадвечнай беларускай існасці. Экскурсіі па Байкале... Зямляцкія вячоркі... Канцэрты Алесь Камоцкага... Былі яшчэ займальныя майстар-класы на тэмы спрадвечных беларускіх промыслаў. Бо і сапраўднае сяброўства, якім дыхае Байкал, зараджаецца менавіта так: калі ты нікуды не спяшаешся. Прызнайся, дарэчы, паважаны чытачы: а калі вы самі ў апошні раз так жылі?.. Падалося мне: вельмі правільна выбралі арганізатары вось такі нетаропкі, паважлівы фармат сустрэч, каб змаглі лепш пазнаёміцца і пасябраваць супляменнікі, раскіданыя па велізарным кантынентце. “Менавіта такія сустрэчы і можна назваць народнай дыпламатыяй, — разважаў намеснік старшыні Краснадарскай краёвай Беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Кубані” Раман Сакалоўскі. — Палітыкі ж, як правіла, вельмі абмежаваныя ў сваіх ініцыятывах, часам проста-такі па руках-нагах звязаны рознымі абставінамі. А простыя людзі тым часам наладжваюць сувязі паміж рознымі бакамі і нават краінамі, у тым ліку і паміж такімі блізкімі і роднымі, як Расія і Беларусь. І гэта выдатна! Культурныя сувязі з часам, бывае, нараджаюць да жыцця нейкія агульныя бізнес-праекты. Яны, у сваю чаргу, вядуць да шматграннага партнёрства. І такія стасункі паміж беларусамі з розных краін свету не проста пажаданыя — яны жыццёва неабходныя!”

Будуць новыя сустрэчы

І як бы намразамхорашані было — надыходзіць пара расстання. “Да наступнага спаткання, Байкал! — казала на развітанне, падводзячы вынікі першага Фэсту беларусаў свету на Байкале, Алена Сіпакова. — Якім бы ні быў год будучы — мы будзем імкнуцца зноў сабраць беларусаў на тваіх берагах... Бо гэта патрэбна нам усім. Дзе яшчэ ёсць такая выдатная магчымасць у нязмушанай абстаноўцы, без гальштукаў і пінжакоў, сам-насам з аднадумцамі і магутным, вялікім, мудрым Байкалам абмеркаваць: што важна для беларускай дыяспары, што патрэбна, што актуальна. І ўжо зроблены высновы, прыняты рашэнні — будзем з натхненнем іх ажыццяўляць. І самае галоўнае, на мой погляд: што мы расстаемся з жаданнем зноў сустрэнецца. А за год пастараемся папрацаваць у сумесных праектах, скіраваных на захаванне, развіццё і пашырэнне беларускай культуры”.

Варта яшчэ дадаць: пасля Фэсту атрад беларускіх турыстаў адправіўся ў горы. (Пра тое газета пісала: “У гонар Яна Чэрскага: На адной з горных вяршыняў у Прыбайкаллі ўшанавалі памяць пра мужных сыноў беларускай зямлі” — ГР, №35, 17.09.2015. — Рэд.). А бард Алесь Камоцкі правёў у Іркуцку цікавыя творчыя сустрэчы з гараджанамі.

Калі душа не спяшаецца

Фэст і сапраўды праходзіў не ў вечнай спешцы ды беганіне, як тое звычайна бывае. “Каўчэг Байкала” беражна калыхаў сваіх дарагіх гас-

Ігар Алексіч, г. Іркуцк

СВЕТ ДЗЯЦІНСТВА

Цёплыя згадкі пра лета

Групы дзяцей з Кітая, Японіі, Украіны, Латвіі пабывалі сёлета ў беларускіх летніках, а іх равеснікі з Беларусі адпачывалі ў расійскім Туапсе, краінах Заходняй Еўропы

Кацярына Мядзведская

Сын маіх знаёмых Мацвей Таранаў сёлета ўпершыню трапіў у Нацыянальны дзіцячы адукацыйна-аздараўленчы цэнтр “Зубраня”, што на возеры Нарач. Хлопец быў зачараваны прыгажосцю тых мясцінаў. Гараджаніну-пяцікласніку ўсё было дзіўна: і лес, поўны ягад, і чысцоткая вада возера... Знайшоў сяброў, з якімі і сёння ў кантакце, а ў спартыўнай секцыі навучыўся арыентавацца на мясцовасці. Пра родны край шмат цікавага даведаўся на занятках па гісторыі, на экскурсіях. Бацькі задаволены: увагай і клопамат акружылі іх сына ў летніку тых даросляў, хто там працуе.

Я згадала пра Мацвея на прэсканферэнцыі, дзе падводзілі вынікі “аздараўленчага лета”. Дырэктар Рэспубліканскага цэнтра па аздараўленні і санаторна-курортным лячэнні насельніцтва Генадзь Балбатоўскі паведаміў: больш за 6000 аздараўленчых летнікаў для школьнікаў працавала ў краіне. Амаль 17000 падлеткаў (ад 15 да 18 гадоў) адпачывалі і зараблялі першыя грошы ў працоўных летніках, якіх было па краіне 995. У адным з іх, пры баранавіцкай гімназіі №4, працаваў Міхаіл Лакішык. Ён згадвае: “Мы на працягу трох тыдняў у тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва сустракаліся з ветэранамі і дзецьмі-

Школьнікі з Кітая адпачывалі ў дзіцячым адукацыйна-аздараўленчым цэнтры “Зубраня”

інвалідамі. Разам з імі малявалі, рабілі аплікацыі для развіцця маторыкі, працавалі на камп’ютарах, танчылі, праводзілі забаўляльныя гульні і віктарыны”. І за такую працу падлеткі атрымалі зарплату. Грошы Міша патраціў на канцтавары, неабходныя яму для школы.

Традыцыя ў нашых летніках адпачываюць і дзеці з іншых краін. Генадзь Балбатоўскі паведаміў: штогод па лініі Саюзнай дзяржавы да нас прыязджаюць хлопчыкі і дзяўчынкі

з Бранскай, Калужскай, Тульскай абласцей Расіі, а ў Краснадарскі край, напрыклад, на лячэнне і аздараўленне едуць беларускія школьнікі. Сёлета на чарнаморскім курорце Туапсе адпачыла 500 беларускіх дзяцей. Па міжнародных гуманітарных праектах Мінадукацыі Беларусі ў заходнія еўрапейскія краіны (Італія, Францыя, Германія) штогод выязджаюць на лячэнне і аздараўленне дзеці-сіроты, дзеці-інваліды з чарнобыльскіх рэгіёнаў.

Па лініі міжнародных абменаў у беларускіх летніках сёлета адпачывалі групы школьнікаў з Японіі, Кітая, Украіны. З Пекіна, напрыклад, прыехала 48 дзяцей і 8 дарослых, адпачывалі ў цэнтры “Зубраня”. Для замежных гасцей ладзілі экскурсіі па Нарачанскім краі, у Мінск, Мірскі замак і Нясвіжскі палацава-паркавы комплекс. Іх знаёмлілі з побытам сялян у вёсцы XIX ст., што ў аграгарадку “Наносы-Наваселле”. Генадзь Балбатоўскі

казаў, што кітайскія госці былі ў захапленні ад краіны, гасціннасці і ветлівасці жыхароў ды прапанавалі арганізатарам паездкі (з Мінадукацыі Беларусі) наладзіць на будучы год візіт беларускай дэлегацыі ў Кітай.

Традыцыя ў Брэсцкай вобласці стала правядзенне (сумесна з прадстаўніцтвам Нацыянальнага Алімпійскага камітэта) малых алімпійскіх гульняў у прышкольных і заградных аздараўленчых летніках. Так, у Лунінецкім раёне ў летніку “Спадарожнік”, дзе адпачывалі хлопчыкі і дзяўчынкі з латышкага горада Лімбажы, у жніўні прайшлі спаборніцтвы, прысвечаныя першым летнім Еўрапейскім гульням у Баку. У госці да дзяцей прыехалі алімпійскія чампіёны Юлія Несцярэнка, Ірына Кулеша, Андрэй Макараў і Вольга Кардапольцава.

Шмат у Беларусі робіцца для таго, каб кожны школьнік цікава, з карысцю для здароўя правёў лета, нават меў магчымасць пазнаёміцца з аднагодкамі з замежжа ды пасябраваць з імі. Зрэшты, у свеце дзяцінства ўсё магчыма. Нават сустрэчы з зоркамі эстрады ці спорту. І менавіта дзіцячы адпачынак і аздараўленне лічацца прыярытэтнымі для дзяржавы. Таму, па словах Генадзя Балбатоўскага, большая частка фінансавых сродкаў, што выдзяляюцца ў краіне на аздараўленне і санаторна-курортнае лячэнне насельніцтва, прызначаецца дзецям.

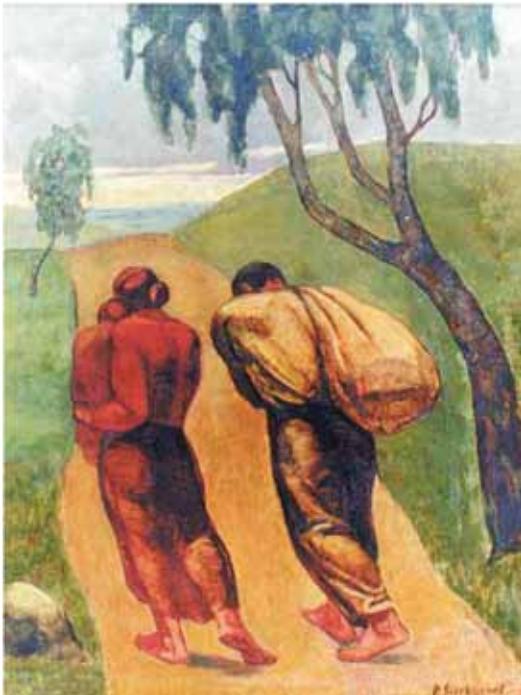
СПАДЧЫНА

Вяртанне дадому

Адам Мальдзіс

Беларуска-літоўская выстава Пётры Сёргіевіча ў Мінску, у Купалаўскім музеі знаёміць з творчасцю адметнага мастака

Па сваім змесце, традыцыях і месцах, дзе жыў аўтар, творчая спадчына Пётры Сёргіевіча (1900-1984) належыць тром суседнім народам: беларускаму, літоўскаму і польскаму. Нарадзіўся ён на Браслаўшчыне ў вёсцы Стаўрова, вучыўся ў 20-я гады на мастацкім факультэце Віленскага ўніверсітэта, у славу тага земляка Фердынанда Рушчыца. Потым — у Кракаўскай акадэміі мастацтваў. А жыў і ствараў партрэты, пейзажы, палотны на гістарычную тэматыку ў даваеннай Вільні ды пасляваенным Вільнюсе, стаў там заслужаным дзеячам мастацтва Літвы. Таму і выстава яго твораў, якая адчынілася ў музеі 17 верасня, гэта вынік ажыццяўлення міжнароднага,

П.Сёргіевіч. Шляхам жыцця. 1934

беларуска-літоўскага праекта “Сын роднага краю”. Многа старанняў у імпрэзу ўклаў Пасол Літвы ў Беларусі Эвалдас Ігнатавічус, які на адкрыцці выставы гаварыў на добрай беларускай мове.

Беларускі мастак Ігар Бархаткоў раскажаў пра вялікую персанальную выставу Пётры Сёргіевіча ў Мінску ў 1978 годзе. Падкрэсліў: то была не адзіная дэманстрацыя твораў мастака ў беларускай сталіцы.

Асабліва гарача любіў Сёргіевіч паэзію Янкі Купалы: напісаў ягоны партрэт, ілюстраваў творы Песняра. Усяго ў музеі, дзе адчынілася выстава, захоўваецца 13 палотнаў з ініцыяламі “П. С.” Некалькі твораў было прывезена ў Мінск з Мастацкага музея Літвы.

Гучала на вернісажы і трывога. Пётра Сёргіевіч распісваў храмы, у тым ліку і касцёл у мястэчку Соля. Але ўнікальны жывапіс пазней быў пакрыты іншымі напластаваннямі, якія рэстаўратарам трэба, не адкладаючы, асцярожна зняць.

Што да мяне, то я, зноў разглядаючы палотны майстра, успомніў, як мы з Уладзімірам Караткевічам наведвалі кватэру-галерэю Пётры Сёргіевіча на вуліцы Антакальнэ.

Пётра Сёргіевіч. 1970-я гады

Пісьменніка там асабліва ўразіла невялікае палатно “Вясна на Сатурне”, дзе невысокія іншапланецяне, падобныя да вайскоўцаў, стаялі строгімі радамі. Адчувалася, што гэтае палатно па манеры пісьма яўна адрозніваецца ад іншых твораў. Але на пытанне, чыё яно, гаспадар нічога не адказаў, толькі таямніча ўсміхаўся...

Выстава ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы прадоўжыцца да 15 кастрычніка. І, спадзяюся, у кожны дзень наведванняў будзе на ёй, як і на адкрыцці, людна.

ВЕСТКІ

Мадонны, жанчыны, маці...

Рыгор Арэшка

На “Пакроўскім кірмашы” ў Мінску працуе тэматычная выстава мастака Аляксея Кузьміча

Ужо 12-я па ліку міжнародная духоўна-асветніцкая выстава-кірмаш, пад назваю “Пакроўскі кірмаш”, праходзіць у Нацыянальным выставачным цэнтры БелЭкспа: на вуліцы Янкі Купалы, 27. У пlynі кірмашу, які дагасаваны да хрысціянскага свята, наладжана адпаведная па тэматыцы мастацкая выстава “Мадонны, якія сышлі з нябёсаў”. На ёй прадстаўлены жывапісныя палотны на рэлігійныя тэмы мастака Аляксея Кузьміча, з яго найвялікшай у свеце калекцыі карцін з выявай Мадоннаў. У экспазіцыі — вядомыя цыклы работ і асобныя творы са светлымі вобразамі жанчыны, маці.

Сын мастака Аляксея, які спрычыніўся да справы, патлумачыў: выстава арганізавана ў кантэксце арт-праекта “Святло славянскіх Мадоннаў”.